

## 26 B:2

### **Fråga om nedsättning av bruksavgift på grund av bristfälligt vatten och störningar i vattenleveranser. Även fråga om ersättning för kostnader.**

Sökandena äger fastigheter i Kåbdalis. G. och E.E. äger K 15, B. och Y.M. K 14, B. och Y.M. tillsammans med K. och Y.L. K 37, K. och Y.L. K 21, L. och A.A. K 48, T. och L.F. K 70, L.-H. och A.-K.S. K 54, M.-L.H. K 38, B.E. K 20 och K 2, H.S. K 66 och T.E. K 67. Samtliga fastigheter ligger inom verksamhetsområdet för Jokkmokks kommuns allmänna va-anläggning i Kåbdalis och är anslutna till dennas ren- och spillvattennät. Den allmänna va-anläggningen betjänar totalt cirka 70 fastigheter i Kåbdalis. Fastighetsägarna har erlagt bruksavgifter för vatten och avlopp enligt gällande taxa. För tiden 1 januari – 31 maj 1993 har avgifterna dock reducerats i efterhand i enlighet med beslut av kommunfullmäktige. Reduktionen bestod i att 1992 års va-taxa tillämpades även för den perioden. De periodiska avgifterna utgår enligt taxan med dels en fast avgift per fastighet, dels en rörlig avgift beroende på vattenförbrukning. Av den rörliga avgiften utgör den ena hälften renvattenavgift och den andra hälften avloppsavgift. Under år 1993 var den fasta avgiften 650 kr per fastighet och 850 kr per lägenhet. Den rörliga avgiften var 7 kr per m<sup>3</sup> vatten. Före 1993 tillämpade kommunen en poängtaxa. Taxehöjningen till år 1993 uppgick generellt till cirka 20 procent. Vattenförbrukningen på fastigheterna fastställs, utom för K 14 och 37, genom mätning. För nämnda två fastigheter uppskattas förbrukningen till 160 m<sup>3</sup> per lägenhet och år.

Sökandena gjorde med hänvisning till ständigt återkommande leveransstörningar och bristfällig kvalitet på det levererade vattnet gällande att de inte varit skyldiga att betala dem påförda bruksavgifter för åren 1992 och 1993. De yrkade förpliktande för kommunen att betala tillbaka dessa avgifter.

B. och Y.M. yrkade dessutom skadestånd av kommunen med 4 000 kr för rengöring av varmvattenberedaren på fastigheten K 14 som satts igen i förtid på grund av det dåliga vattnet.

B. och Y.M. samt K. och Y.L. yrkade som ägare till K 37 skadestånd med 20 000 kr, varav 7 000 kr för två skadade varmvattenberedare och 13 000 kr för rör och kopplingar i fastigheten som förstörts genom upprepade tryckstötter i kommunens renvattennät. De uppgav att varmvattenberedarna, som installerades 1974, i dag är så igen-satta att de måste ersättas med nya.

K. och Y.L. yrkade vidare skadestånd av kommunen med 3 000 kr för rengöring av varmvattenberedaren på fastigheten K 21 som också satts igen.

Övriga sökande yrkade beträffande sina respektive fastigheter förpliktande för kommunen att utge skadestånd med 900 kr per fastighet för rengöring av varmvattenberedarna som satts igen i förtid på grund av det dåliga vattnet.

Kommunen bestred samtliga yrkanden.

Sökandena anförde: Vattnet i Kåbdalis har inte hållit den kvalitet man som abonnent kan kräva. Problemen har varat ända sedan 1987 och pågått fram till 1993. Under 1993 har förhållandena blivit bättre och från den 7 april det året får vattnet anses vara godtagbart, även om störningar förekommit senare också. Fastighetsägarna har påtalat problemen för kommunen redan år 1987. Kommunen har emellertid inte vidtagit riktiga åtgärder för att komma till rätta med vattenkvaliteten. De åtgärder som vidtagits har endast varit provisoriska och problemen har därför återkommit. Problemen har bestått i missfärgat vatten och leveransavbrott. Missfärgningarna har uppstått främst efter leveransavbrotten. När vattnet kommit tillbaka har det mest liknat nyponsoppa. Leveransavbrotten inträffade främst under år 1992 och åren dessförinnan. Periodvis inträffade det två–tre gånger i veckan och varade allt från några timmar till hela dagar. För att få klart och rent vatten har abonnenterna fått spola bort cirka 30–50 m<sup>3</sup> vatten per år. Vattnet i Kåbdalis har varit sämre än i andra delar av kommunen.

T.E., som sköter den kommunala renvattentakten, har tillagt: Under åren 1987–1993 har det varit problem med vattentillgången vid vattentakten. På grund av dålig tillgång på grundvatten har ytvatten behövt tillföras. Driftavbrotten har varit återkommande, under år 1993 cirka 15 gånger och under 1992 uppskattningsvis 25–30 gånger.

Kommunen anförde: Kommunen kan inte vitsorda att det varit leveransavbrott i den utsträckning fastighetsägarna påstått; dock vitsordas att vattentillgången varit sämre i samband med högsäsong för den skidanläggning som finns i byn. Problemen var störst under vintern 1991. Kommunen ifrågasätter inte fastighetsägarnas uppgifter om vattnets utseende under den aktuella perioden. Det ifrågasätts inte heller att de fått spola bort stora mängder renvatten. Kommunen delar emellertid inte fastighetsägarnas uppfattning om orsaken till missfärgningen. Troligen beror missfärgningen på avlagringar i de enskilda servisledningarna, som i vissa fall är gamla och av betydande längd. För skidanläggningen finns dessutom en reservoar och tryckstegringsstation som kan ha bidragit till problemen. Kommunen kan inte göras ansvarig för fastigheternas egna installationer. Kommunens eget ledningsnät har däremot vid kontroll visat sig vara i bra skick; inga avlagringar har kunnat konstateras. Det vitsordas visserligen att vattenkvaliteten i Kåbdalis inte varit fullt tillfredsställande under åren 1991 och 1992. Därefter har emellertid kvaliteten blivit bättre och från och med den 7 april 1993 har vattnet varit fullgott. De tidigare provisoriska lösningarna för råvattnet med dels grundvatten, dels ytvatten, har ersatts

med en större permanent brunn. Vattenproblemen i Kåbdalis har inte varit större än i andra delar av kommunens verksamhetsområde om man ser det i ett längre tidsperspektiv; bl.a. var vattnet i Murjek sämre under 1970-talet och under mitten av 1980-talet var vattnet i centralorten Jokkmokk så dåligt att det tidvis måste kokas före föräring. Även Voullerim har haft problem med en lågreservoar vilket gjort att vattnet varit sämre under slutet av 1980-talet. Sammantaget måste det anses att abonnenterna i Kåbdalis inte är orättvist behandlade jämfört med övriga abonnenter i kommunen. Dessutom har kommunen med tillgängliga medel så snart som möjligt åtgärdat de brister som upptäckts eller påtalats. Under 1980-talet kunde det konstateras att järnhalten i det utgående renvattnet ökade efterhand. De vattenprover som tagits har emellertid inte varit synligt dåliga.

Kommunen har genom den reduktion som beslutats redan kompenserats brukarna i Kåbdalis för de olägenheter som varit. Kommunen är inte beredd att medge någon ytterligare reduktion. I vart fall måste det anses orimligt att återbetala hela brukningsavgifterna. Kommunen bestrider ersättningsskyldighet för rengöring av varmvattenberedarna men vitsordar 900 kr som skälig kostnad för arbetet i och för sig. Om det befinns att vattnet varit av sådan kvalitet som abonnenterna inte är skyldiga att godta, medger kommunen därför att ersätta rengöringskostnaden med 900 kr per fastighet. Kommunen bestrider vidare ersättningsskyldighet för rör och kopplingar som förstörts genom tryckstötar i den allmänna renvattenanläggningen. Vattentrycket har inte varit högre än vad abonnenterna måste godta. Kommunen kan inte vitsorda att enstaka tryckstötar skulle förorsaka sådana skador som fastighetsägarna gjort gällande. Det bestrids att vattnet skulle ha förstört varmvattenberedarna på K 37. Kommunen medger emellertid att under samma förutsättningar som för övriga fastigheter utge ersättning för rengöring med 900 kr per varmvattenberedare.

### **Va-nämnden yttrade:**

Den avgiftsskyldighet som föreskrivs i lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (va-lagen) skall enligt 26 § fördelas mellan abonnentfastigheterna efter skälig och rättvis grund. Det innebär att fördelningen i princip skall ske efter den huvudsakliga nytta som varje särskild fastighet har av va-anläggningen. Konsekvent tillämpad leder principen bl.a. till att avgifter för fastigheter som får vidkännas en någorlunda varaktig och påtaglig minskning av nyttan skall reduceras i förhållande till avgifterna för övriga fastigheter. Det är uppenbart att såväl driftavbrott och andra störningar i vattenleveransen som brister i fråga om kvaliteten hos det tillhandahållna renvattnet kan medföra en sådan minskning av fastighetens nytta av den allmänna anläggningen att avgiftsreduktion bör ske. I praxis har reduktion på grund av kvalitetsbrister inte krävt att vattnet varit otjänligt som hushållsvatten. Det har ansetts tillräckligt med en i beaktansvärd mån nedsatt användbarhet på grund av exempelvis missfärgning eller dålig lukt och smak hos vattnet. Av principerna för avgiftsfördelningen följer dock att en enskild abonnent inte kan få brukningsavgif-

ten nedsatt, om också det helt övervägande flertalet andra abonnenter inom verksamhetsområdet har drabbats av samma störningar eller har samma bristfälliga vatten. En avgiftsnedsättning förutsätter att abonnenten eller en grupp av abonnenter i det här avseendet är missgynnad i förhållande till övriga i va-kollektivet.

Fastighetsägarna har i förevarande fall hävdatt att de kommunala vattenleveranserna under lång tid störts av ofta återkommande leveransavbrott och missfärgning av vattnet och att vattenförsörjningen därför inte varit godtagbar under i vart fall år 1992 och fram till den 7 april 1993. Kommunen har inte känts vid den av fastighetsägarna påstådda avbrottsfrekvensen men har tillstått att det levererade vattnet under nämnda period haft det utseende som fastighetsägarna beskrivit. Kommunen har dock gjort gällande att vattnets missfärgning väsentligen förklaras av avlagringar i de enskilda servisledningarna.

Ett dricksvattenprov taget den 11 december 1992 från en tappkran vid Kåbdalis vattenverk befanns vid mikrobiologisk undersökning vara tjänligt med anmärkning på grund av att totalantalet bakterier var högt och vid fysikalisk-kemisk undersökning tjänligt med anmärkning från estetisk och teknisk synpunkt på grund av järnhalten (0,54 mg/l), från teknisk synpunkt på grund av turbiditeten (1,6 FNU) och färgstyrkan (20 mg Pt/l) och från estetisk synpunkt på grund av unken lukt. Ett annat sådant prov taget på samma plats den 9 mars 1993 bedömdes visserligen vara tjänligt vid den mikrobiologiska undersökningen men det förelåg fortfarande anmärkningar vid den fysikalisk-kemiska undersökningen. Anmärkningarna gällde från estetisk och teknisk synpunkt färgstyrkan (60 mg Pt/l) och järnhalten (0,71 mg/l) och från teknisk synpunkt turbiditeten (1,9 FNU) och pH-värdet (7,3). Ett antal under första halvåret 1993 företagna vattenundersökningar har visat att järnhalten i renvattnet hållit sig mellan 0,6 och 1 mg/l fram till den 7 april för att därefter hamna under gällande gränsvärde om 0,2 mg/l.

Det får genom vad som har förekommit i målet antas att dessa analysresultat är representativa för vattnets beskaffenhet under hela perioden 1992 till den 7 april 1993. Analysresultaten sammanställda med fastighetsägarnas av kommunen vitsordade beskrivning av vattnets beskaffenhet talar med styrka för att de påtalade kvalitetsbristerna härrör från det levererade vattnet och inte från de enskilda servisledningarna, låt vara att vissa avlagringar först kan ha skett i dessa ledningar.

Det saknas också anledning att inte i huvudsak godta fastighetsägarnas, särskilt vattenverksskötarens T.E.:s uppgifter om hur ofta och länge det har förekommit leveransavbrott under nyssnämnda period.

Utredningen ger vid handen att bristfälligheterna i vattnets beskaffenhet och leveransstörningarna sammantaget under perioden har inneburit en så pass påtaglig nyttominskning för Kåbdalisfastigheterna att ett avgiftsuttag av dem efter samma grunder som för övriga brukare i kommunen, vilka under den nu aktuella tiden ostridigt har erhållit ett fullgott vatten, inte syns förenligt med va-lagens regel om avgiftsskyldighetens fördelning efter nytta. Den omständigheten att andra grupper av brukare, sett i ett relativt långt tidsperspektiv, också har tidvis drabbats av motsva-

rande eller kanske ännu allvarligare störningar i vattenleveransen, förändrar inte denna bedömning. I princip skall avgiftsskyldigheten vara rättvist fördelad vid varje tid.

Kommunen förefaller också ha accepterat att en viss avgiftsreduktion varit påkallad för Kåbdalisfastigheterna. Kommunfullmäktige har nämligen beslutat om den reduktionen att 1992 års taxa skulle tillämpas för dessa fastigheter även för tiden fram till den 1 juni 1993. Enligt Va-nämndens bedömning är detta dock inte tillräckligt. Bristfälligheterna och störningarna motiverar en avgiftsnedsättning under hela perioden. Men inte för tiden därefter, eftersom vattnet då ostridigt varit godtagbart.

Vid en samlad bedömning av de olägenheter som i detta sammanhang har drabbat brukarna i Kåbdalis och med beaktande också av den relativt stora mängd vatten som de ostridigt måst spola bort, finner Va-nämnden att bruksavgifterna för förbrukningen under perioden skäligen bör nedsättas till hälften av full taxeenlig avgift. Från denna reduktion skall givetvis avräknas vad brukarna redan erhållit i reduktion genom kommunfullmäktiges förutnämnda beslut om att tillämpa 1992 års taxa även för viss förbrukning under 1993.

Vad brukarna sålunda har betalat för mycket skall kommunen förpliktas återbetala.

Vid denna prövning i avgiftsdelen skall kommunen också i enlighet med sitt medgivande förpliktas ersätta sökandena för rengöringskostnad med 900 kr per varmvattenberedare.

Det är däremot inte mot kommunens bestridande visat att rengöringskostnaden i något fall har varit större än 900 kr och inte heller att varmvattenberedare och rörkopplingar förstörts på K 37. Vad som yrkats i dessa hänseenden kan därför inte vinna bifall.

Va-nämnden fastställde att sökandena för perioden 1 januari 1992 – 7 april 1993 inte var skyldiga att betala högre bruksavgift än motsvarande hälften av i taxan föreskrivet belopp. Kommunen förpliktades också återbetala vad sökandena erlagt för mycket i bruksavgift den nämnda tiden. Kommunen ålades också att ersätta sökandena för rengöringskostnaderna avseende varmvattenberedarna. I övrigt lämnades sökandenas talan utan bifall.

*Beslut: 1995-04-19, BVa 46*

*Mål nr: Va 173/93*